

De marges van de macht

Filosofie en politiek in Frankrijk 1981-1995

Rob Devos en Luc Vanmarcke (red.),

Universitaire Pers, Leuven, 1995.

1981-1995 omvat de periode waarin François Mitterrand aan de macht was. Wie herinnert zich niet het enthousiasme waarmee een belangrijk deel van de linkerszijde zijn komst in het Elysée begroet heeft? Ook veel Belgen trokken even de grens over om de overwinning mee te vieren. Maar feesten blijven niet duren. Even leek de Franse socialistische regering het te maken. Maar heel vlug kwam de ontzuivering. Bijna 15 jaar later is het helemaal niet meer zo duidelijk waar nu precies het verschil zit. Zou de Franse samenleving er fundamenteel anders uitgezien hebben zonder Mitterrand?

Devos en Van Marcke proberen het te bekijken door de ogen van de Franse intellectueel. Voor Mitterrand was hun positie simpel. Zij stonden bijna per definitie kritisch tegenover de gevestigde politiek. Ook zij waren enthousiast omwille van een linkse president. Maar het koelde nogal vlug af. Mitterrand kon helemaal geen wonderen verrichten. En vooral, de socialisten hebben geen nieuwe stijl van regeren geprobeerd. Dat tenminste wordt in de inleiding betreurd. En de intellectuelen? Zij bevinden zich in de

marge van de politiek. Zij bevinden zich buiten het politieke gebeuren. Precies daardoor kunnen zij de smalle marges van de politiek aanwijzen. Precies vanuit die plaats tonen zij hoe moeilijk de politiek veranderd kan worden. En dat zou het uitgangspunt moeten worden om ook te tonen dat het anders kan.

Na een uitstekend overzicht van de periode, passeren 14 filosofen of bijna-filosofen de revue. Sommige namen zijn bij een breder publiek bekend: Lyotard, Derrida, Foucault, Lévy, Finckelkraut. Andere zijn duidelijk voer voor specialisten. Hen werd gevraagd wat zij over politiek dachten in het tijdperk Mitterrand. Dat althans moet de bedoeling van de samenstellers geweest zijn. En het ligt heus niet aan hen, maar zij tonen vooral dat de filosofen heel weinig over politiek dachten.

De meeste bijdragen zijn van een zeer goede kwaliteit. Ik noem bij wijze van voorbeeld het artikel over de meer dan merkwaardige Hélène Cixous. En zelfs van de stukken die ergernis wekken, omdat ze alleen maar holle retoriek verkopen, kan men zonder meer veronderstellen dat er hard aan gewerkt is. Is het gewoon mogelijk om op een verstaanbare manier weer te geven wat Derrida orakelt? Slechts van één bijdrage vraagt men zich af hoe ze het in het boek verzeilde. Dat

een gewoon mens nog nooit van Philippe Lacoue-Labarthe gehoord heeft, is niet zo erg. Maar die man heeft het over zo'n allesomvattende zaken dat zelfs Mitterrand, met zijn toch wel zonnegodambitie, er te klein voor is. Maar goed, de meeste bijdragen zijn voortreffelijke monografieën. Ook wie niet echt met filosofie bezig is, kan er zeker iets aan hebben. Hij krijgt een handig en overzichtelijk overzicht van het hedendaagse en modieuze filosofische denken. Alleen, wat is de relevantie voor het politieke tijdperk Mitterrand? Luce Irigaray, overigens een Belgische van geboorte, heeft nog geprobeerd een aantal Europese politici warm te maken voor een seksegebonden grondwet. En Foucault heeft zowaar enkele gedachten gewisseld met een leider van de CFDT. Maar al bij al is het verschrikkelijk armoedig. De socialisten hebben misschien geen nieuwe stijl van regeren geïntroduceerd, maar de intellectuelen hebben zeker ook geen nieuwe stijl van denken ontwikkeld. Zij bevinden zich daardoor inderdaad in de marge. En iedereen die wel eens iets in de marge van een boek schrijft weet dat dergelijke notities belangrijk kunnen zijn. Maar de essentie zit niet daar.

Luc Vanneste